

การศึกษาการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเมืองการปกครอง
ของโรงเรียนดีเด่น สังกัดเทศบาล ภาคกลาง

นางสาวอังคณา นิธิจันทร์

ศูนย์วิทยทรัพยากร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
ภาควิชาประถมศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2538

ISBN 974-631-367-3

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I16449029

**A STUDY OF INSTRUCTION MANAGEMENT FOR THE PROMOTION OF POLITICS AND
GOVERNMENT IN OUTSTANDING SCHOOLS UNDER THE JURISDICTION OF
THE MUNICIPALADMINISTRATION, THE CENTRAL REGION**

AUNGKANA NITECHAN

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Education

Department of Elementary Education

Graduate School

Chulalongkorn University

1995

ISBN 974-631-367-3

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การศึกษาการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเมือง

การปกครองของโรงเรียนดีเด่น สังกัดเทศบาล ภาคกลาง

โดย

นางสาวอังคณา นิธิจันทร์

ภาควิชา

ประถมศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร. อูมา สุคนธมาน

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

ศาสตราจารย์สุมน อมรวิวัฒน์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

Sanit Ungsuwan

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร. สันติ อุงสุวรรณ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

Prasanna Oksathaporn

..... ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. แรมสมร อยู่สถาพร)

Uma Sukonthaman

..... อาจารย์ที่ปรึกษา

(รองศาสตราจารย์ ดร. อูมา สุคนธมาน)

Suman Amornwittan

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

(ศาสตราจารย์สุมน อมรวิวัฒน์)

Nomsri Ket

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. น้อมศรี เคท)

อังกฤษ นิธจันทร์ : การศึกษาการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเมืองการปกครอง
 ของโรงเรียนดีเด่น สังกัดเทศบาล ภาคกลาง (A STUDY OF INSTRUCTION
 MANAGEMENT FOR THE PROMOTION OF POLITICS AND GOVERNMENT IN
 OUTSTANDING SCHOOLS UNDER THE JURISDICTION OF THE MUNICIPAL
 ADMINISTRATION, THE CENTRAL REGION) อาจารย์ที่ปรึกษา :
 รศ.ดร.อุมา สุขนธมาน, อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม : ศ.สุมน อมรวิวัฒน์, 315 หน้า.
 ISBN 974-631-367-3

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเมืองการปกครอง
 ของโรงเรียนดีเด่น ปี 2534-2535 สังกัดเทศบาล ภาคกลาง ทางด้านนโยบาย การบริหารงานวิชาการ
 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ปัญหาและข้อเสนอแนะการจัด
 การเรียนการสอน

ผลการวิจัยพบว่า สภาพการจัดการเรียนการสอนมีดังนี้คือ 1) ด้านนโยบายโรงเรียน
 ส่วนใหญ่มีการประชุมชี้แจงนโยบายการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเมืองการปกครอง 2) ด้านการ
 บริหารงานวิชาการ ผู้บริหารโรงเรียนจัดครูเข้าสอนตามประสบการณ์และวิชาเอกของผู้สอน 3) ด้าน
 การจัดการเรียนการสอน ครูจัดกิจกรรมตามคู่มือครู วิธีสอนที่ครูใช้ คือ การสอนข่าวและเหตุการณ์
 การบรรยาย การอภิปราย ตามลำดับ สื่อการสอนที่ครูใช้มากที่สุดคือ หนังสือพิมพ์ กิจกรรมเสริม
 หลักสูตรที่ส่งเสริมการเมืองการปกครองที่โรงเรียนส่วนใหญ่จัดได้แก่ กิจกรรมสภานักเรียน กิจกรรม
 สรวัดรณรงค์เรียน กิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตย 4) ด้านการส่งเสริมประสิทธิภาพการเรียนการสอน
 โรงเรียนจัดเอกสารหลักสูตรให้ครูศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง งบประมาณด้านการผลิตสื่อและกิจกรรมเสริม
 หลักสูตรมีน้อยมาก 5) ปัญหาที่พบคือ ขาดการนิเทศติดตามผล ครูขาดการอบรมและดูงาน ขาด
 ทักษะและวิธีสอน ขาดสื่อและเครื่องมือทดสอบเรื่องการเมืองโดยเฉพาะ จากการสัมภาษณ์สมาชิก
 สภาเทศบาลและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่เป็นกรรมการทางการศึกษามีความเห็นที่ กระจ่าง
 ศึกษาธิการและสำนักงานการศึกษาท้องถิ่นควรวางนโยบายส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนและ
 งบประมาณอย่างจริงจัง เน้นการจัดการเรียนการสอนการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตยให้
 ต่อเนื่องทั้งในระบบและนอกระบบตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงระดับอุดมศึกษา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา ประถมศึกษา
 สาขาวิชา ประถมศึกษา
 ปีการศึกษา 2537

ลายมือชื่อนิธจันทร์
 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

C440345 : MAJOR ELEMENTARY EDUCATION

KEY WORD: INSTRUCTION MANAGEMENT / POLITICAL / OUTSTANDING SCHOOLS /
THE MUNICIPAL ADMINISTRATION / CENTRAL REGION

AUNGKANA NITEECHAN : A STUDY OF INSTRUCTION MANAGEMENT FOR THE
PROMOTION OF POLITICS AND GOVERNMENT IN OUTSTANDING SCHOOLS UNDER
THE JURISDICTION OF THE MUNICIPAL ADMINISTRATION, THE CENTRAL
REGION. THESIS ADVISOR : ASSO. PROF.UMA SUKONTHAMAN, Ed.D.PROF.
SUMON AMORNVIVAT, 315 pp. ISBN 974-631-367-3

This research aims at studying instruction management for the
promotion of politics and government in outstanding school,
during 1991-1992, under the jurisdiction of the municipal administration,
the central region, in terms of policies, academic administration,
organization of instructional activities, organization of extra-curricular
activities, problems and suggestions related to instructional management.

The research has found that :

The instruction management deals with the following : 1) School
policies : there are meetings to explain policies in the organization of
activities for political promotion. 2) Academic administration : school
administrators will assign teaching duties to teachers according to their
experience and major. 3) Instructional management : teachers will
organize activities in accordance with teachers' manuals. Methods used
by the teachers are teaching of news and current events, lectures and
discussions respectively. The teaching medium used the most frequently
by the teachers is the newspaper : the media that are not used are slides,
video tapes and films. Extra-curricular activities for political promotion
organized by schools are activities related to students' council, students'
inspectors, democratic promotion, and broadcasting. 4) Promotion of
instructional efficiency : schools prepare curriculum for teachers to
study by themselves. Budget allocated for the production of instructional
media and organization of extra-curricular activities is very low. 5)
Problems : there are not enough educational supervisors for the follow-up
work. Teachers do not have an opportunity to receive training or to have
an educational tour. They lack skills and teaching methods, instructional
medias and testing instrument,, particularly that on politics. In
interviewing some members of the Municipal Council and members the
Parliament. The Ministry of Education and the Local Education Office
should set policies to promote instructional activities, allocate budget
to support these polices emphasize continual instruction management under
the democratic system, both in formal and non-formal Educational systems
from the primary level to the university level.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา..... ประถมศึกษา

สาขาวิชา..... ประถมศึกษา

ปีการศึกษา..... 2537

ลายมือชื่อนิสิต..... อัญชกา นิตะชน

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... อ. อัญชกา นิตะชน

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม..... อ. อัญชกา นิตะชน

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จลงได้ด้วยการได้รับความกรุณาช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก
รองศาสตราจารย์ ดร. อุมา สุคนธมาน อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ได้ให้ข้อเสนอแนะ และ
แก้ไขสิ่งบกพร่องต่างๆ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ และขอกราบ
ขอบพระคุณศาสตราจารย์สุมน อมรวิวัฒน์ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วมวิทยานิพนธ์ในการควบคุมการ
วิจัยให้คำปรึกษา แนะนำ แก้ไขสิ่งบกพร่องต่างๆ สม่าเสมอตลอดมา ขอกราบขอบพระคุณ รอง
ศาสตราจารย์ ดร. แรมสมร อยู่สถาพร ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และรอง
ศาสตราจารย์ ดร. น้อมศรี เคท กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้เสียสละเวลาอันมีค่ายิ่งในการ
ตรวจสอบจนเป็นวิทยานิพนธ์ที่สมบูรณ์

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิ ที่กรุณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยจนเป็น
เครื่องมือที่สมบูรณ์

ขอขอบพระคุณ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่เป็นกรรมาธิการทางการศึกษา สมาชิก
สภาเทศบาล นักบริหารการศึกษา ศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารโรงเรียน ครูและนักเรียนโรงเรียนดีเด่น
สังกัดเทศบาล ภาคกลาง ที่ให้ความร่วมมือ และอำนวยความสะดวกแก่ผู้วิจัยขณะที่ทำการวิจัย
และเก็บรวบรวมข้อมูล

ขอขอบคุณพี่ ๆ เพื่อน ๆ ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือสนับสนุน
และเป็นกำลังใจตลอดมา

ท้ายสุดขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ พี่ชาย พี่สาว และน้องชายที่ให้ความช่วย
เหลือทุกด้าน และเป็นกำลังใจให้ผู้วิจัยมีมานะ ความพยายาม ตลอดจนสนับสนุนทุนทรัพย์ในการ
ศึกษาแก่ผู้วิจัยด้วยดี

อังคณา นิธิจันทร์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ช
บทที่	
1. บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	7
ขอบเขตของการวิจัย.....	7
ข้อตกลงเบื้องต้น.....	8
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	8
วิธีดำเนินการวิจัย.....	10
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	11
2. วรรณคดีที่เกี่ยวข้อง.....	12
ความหมายของการเมืองการปกครอง.....	12
หลักการสำคัญของประชาธิปไตย.....	14
ปัญหาและภาวะวิกฤตการณ์ทางการเมือง.....	17
การประถมศึกษากับประชาธิปไตย.....	19
การจัดการศึกษาของเทศบาล.....	20
นโยบายทางการศึกษากับการส่งเสริมประชาธิปไตย.....	22
หลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2533 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)	
กับสาระกิจกรรมด้านประชาธิปไตย.....	28
องค์ประกอบของการประถมศึกษากับการส่งเสริมประชาธิปไตย.....	30
แนวคิดการพัฒนาคุณลักษณะประชาธิปไตยที่ส่งเสริมการเมือง	
การปกครอง	31

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
การจัดบรรยากาศในโรงเรียนเพื่อส่งเสริมการเมืองการปกครอง	32
บทบาทหน้าที่และคุณลักษณะของครูในการพัฒนาคุณลักษณะ ประชาธิปไตยให้แก่เด็ก.....	35
เทคนิคและวิธีการสอนการเมืองการปกครอง	39
การสอนข่าวและเหตุการณ์ที่ส่งเสริมการเมืองการปกครอง	40
การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเมืองการปกครอง.....	42
ปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเมืองการปกครอง.....	43
การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่ส่งเสริมการเมืองการปกครอง.....	44
การใช้ห้องสมุดเพื่อพัฒนาประชาธิปไตย.....	46
การประเมินผลประชาธิปไตยในโรงเรียนประถมศึกษา	47
ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน.....	48
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	50
3. วิธีดำเนินการวิจัย.....	56
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	68
5. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	188
รายการอ้างอิง	225
ภาคผนวก.....	230
ประวัติผู้เขียน	315

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการตารางประกอบ

ตารางที่	หน้า
1. จำนวนโรงเรียนดีเด่น จำแนกตามจังหวัดและเทศบาล.....	57
2. จำนวนนักบริหารการศึกษาจำแนกตามเทศบาลที่มีโรงเรียนดีเด่น สังกัดเทศบาลภาคกลาง.....	58
3. จำนวนสมาชิกสภาเทศบาลจำแนกตามเทศบาลที่มีโรงเรียนดีเด่น สังกัดเทศบาลภาคกลาง.....	59
4. จำนวนผู้บริหาร ครู และนักเรียนจำแนกตามโรงเรียนดีเด่น สังกัดเทศบาลภาคกลาง.....	60
5. ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยทั้งหมด.....	61
6. จำนวนและร้อยละของนักบริหารการศึกษาและผู้บริหารโรงเรียน จำแนกตามสถานภาพส่วนตัว.....	77
7. ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความรู้ความเข้าใจ ในเนื้อหาเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533)	80
8. จำนวนและร้อยละของนักบริหารการศึกษาและผู้บริหารโรงเรียน จำแนกตามด้านนโยบาย.....	81
9. จำนวนและร้อยละของนักบริหารการศึกษาและผู้บริหารโรงเรียน จำแนกตามด้านการบริหารงานวิชาการ	85
10. จำนวนและร้อยละของนักบริหารการศึกษาและผู้บริหารโรงเรียน จำแนกตาม ด้านการส่งเสริมประสิทธิภาพการสอน.....	93
11. จำนวนและร้อยละของนักบริหารการศึกษาและผู้บริหารโรงเรียน จำแนกตามด้านปัญหาและอุปสรรคในการจัดการเรียนการสอน	100
12. จำนวนและร้อยละของครูจำแนกตามสถานภาพ	106
13. ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความรู้ความเข้าใจ ในเนื้อหาเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533)ของครูผู้สอน.....	109

รายการตารางประกอบ (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
14. จำนวนและร้อยละของครูเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเมืองการปกครอง จำแนกตามด้านการเตรียมการสอน	110
15. จำนวนและร้อยละของครูจำแนกตามด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน.....	112
16. จำนวนและร้อยละของครูจำแนกตามด้านการจัดบรรยากาศในห้องเรียน	115
17. จำนวนและร้อยละของครูจำแนกตามด้านการผลิตและ การใช้สื่อการเรียนการสอน	118
18. จำนวนและร้อยละของครู จำแนกตามด้านการวัดและประเมินผล	121
19. จำนวนและร้อยละของครู จำแนกตามด้านการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร.....	124
20. จำนวนและร้อยละของครู จำแนกตามด้านการส่งเสริมประสิทธิภาพการสอน	129
21. จำนวนและร้อยละของครู จำแนกตามปัญหาการจัดการเรียนการสอน	136
22. จำนวนและร้อยละของนักเรียน จำแนกตามสถานภาพ	140
23. จำนวนและร้อยละของนักเรียน จำแนกตามด้านการเตรียมการสอน	142
24. จำนวนและร้อยละของนักเรียนจำแนกตาม ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน.....	143
25. จำนวนและร้อยละของนักเรียน จำแนกตามด้านการจัดบรรยากาศในชั้นเรียน ด้านสื่อการสอน และด้านการวัดผลและประเมินผล.....	148
26. จำนวนและร้อยละของนักเรียน จำแนกตาม ด้านการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร.....	150
27. จำนวนและร้อยละของนักเรียนที่ตอบถูกเรื่องความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับ การเมืองการปกครองข้อ 1-16	153
28. ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของนักเรียน ด้านความรู้ทั่วไปที่เกี่ยวกับการเมืองการปกครอง	155
29. จำนวนและร้อยละของนักเรียนจำแนกตามความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับ การเมืองการปกครองข้อ 17-20	156
30. จำนวนและร้อยละของครู จากการสังเกตสภาพการเรียนการสอน ด้านการเตรียมการสอน.....	162

รายการตารางประกอบ (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
31. จำนวนและร้อยละของครู จากการสังเกตสภาพการเรียนการสอน ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน.....	163
32. จำนวนและร้อยละของครู จากการสังเกตสภาพการเรียนการสอน ด้านการใช้สื่อการสอน.....	165
33. จำนวนและร้อยละของครู จากการสังเกตสภาพการเรียนการสอน ด้านการจัดบรรยากาศในชั้นเรียน	167
34. จำนวนและร้อยละของครู จากการสังเกตสภาพการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผล.....	169
35. จำนวนและร้อยละของสมาชิกสภาเทศบาลและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่เป็นกรรมการทางการศึกษาจำแนกตามสถานภาพ.....	171
36. การอบรม สัมมนา หรือดูงานการจัดการศึกษาเกี่ยวกับการเมือง การปกครองของสมาชิกสภาเทศบาลและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่เป็นกรรมการทางการศึกษา	174

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย